

Hoe regel je deregulering!?

Wendy de Hoog (Urban Lab) doet verslag van het congres “Houd het Eenvoudig!”. Een menukaart voor gemeenten waar gezocht wordt naar ruimte in regelgeving, 11 september 2014.

Door de jarenlange groei in de bouwsector zijn we te ver doorgeslagen in onze regeldrang. De opeenstapeling van goedbedoelde ambities, beleidsnota's en regels werken in deze nieuwe realiteit belemmerend voor de totstandkoming van nieuwe gebieds- en vastgoedinitiatieven. De overheid en de gemeenten zijn zich daar steeds meer van bewust en verschillende dereguleringsinitiatieven hebben de handen ineen geslagen om het allemaal wat eenvoudiger te maken en ruimte te bieden in de regelgeving.

Lessen uit “Hoe regel je deregulering!?”

- Makkelijk is deregulering niet, het druist in tegen de bestaande bestuurscultuur. Maar met ambtelijk en bestuurlijk lef, het durven nemen van weloverwogen risico's, samenspraak en een mindset verandering laten de verschillende initiatieven en pilots zien dat het ook anders kan.
- Deregulering vraagt om een andere benadering die meer gericht is op het sturen van het proces en het formuleren van het gezamenlijk belang.
- Het loslaten van bepaalde regels vraagt om andere competenties, zoals het opbouwen van een relatie en vertrouwensband met marktpartijen en burgers, het begrijpen van elkaars belangen, het durven voeren van een open gesprek en gezond verstand laten prevaleren.

Initiatieven

Onder leiding van dagvoorzitter Maarten Bouwhuis presenteren het Actieteam Ontslakken, het Doorbraakinitiatief Bouwen op Vertrouwen en Nu al Eenvoudig Beter tijdens het congres een menukaart met eenvoudige recepten om flexibel om te gaan met regels in het ruimtelijke domein. Deze initiatieven hebben samen met gemeenten aan de hand van pilots in de praktijk intensief geëxperimenteerd met een andere aanpak en nieuwe denk- en werkwijze. Aan de hand van concrete voorbeelden worden de ervaringen en geleerde lessen met deregulering die middag aan verschillende zogenaamde “keukentafels” met elkaar gedeeld.

Bob Bergkamp, Loco-burgemeester Breda

Welkom en opening

Loco-burgemeester Bob Bergkamp opent het congres door aan te geven dat gemeenten op zoek zijn naar een nieuwe balans tussen enerzijds het bieden van ruimte en anderzijds het geven van sturing aan ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij heeft de gemeente Breda zich de vraag gesteld waar de grenzen van het loslaten van regelgeving liggen en hoe je daar als gemeente mee moet omgaan? Aan de hand van de ontslappilot Haveneiland heeft de gemeente Breda geëxperimenteerd met het loslaten van alle regels, zolang de veiligheid gewaarborgd is en er overeenstemming over het initiatief met de stakeholders in het gebied bereikt is. Dit heeft volgens Bergkamp geleid tot verrassende initiatieven op het Haveneiland, zoals een stadsstrand, een skatehal en een sloepenhaven.

Maarten Bouwhuis, dagvoorzitter & Friso de Zeeuw, Praktijkhoogleraar Gebiedsontwikkeling TU Delft

Wat staat er op de menukaart?

Friso de Zeeuw, Praktijkhoogleraar Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft en voorzitter van het Actieteam Ontslakken, benadrukt dat de maatschappij al zo complex is en dat we de bouwsector niet nog complexer moeten maken met de wirwar aan beleid en regels. Hij pleit voor eenvoud, het koesteren van de vrije beslisruimte en praktijkgerichte actie om de regeldruk in de sector te verminderen. De Zeeuw geeft verder aan dat de overheid en gemeenten nog steeds geneigd zijn om te handelen naar de “risico-regel-reflex”. Een korte uitleg is hier op zijn plaats. Zo noemt De Zeeuw als voorbeeld het balkonbeleid dat na het neerstorten van een aantal balkons in verschillende gemeenten is ingevoerd. Of dat er na een gestrande potvis nu een “potvisprotocol” bestaat voor de handelwijze bij gestrande levende walvisachtigen in Nederland.

Belangrijk is te bedenken dat de risicoloze samenleving niet bestaat en we dus niet voor elk risico een regel kunnen opstellen, want daarmee is het risico niet uitgesloten. Want laten we niet vergeten dat de bouw mensenwerk is.

Maarten Bouwhuis, dagvoorzitter; Marco van Dorst, wethouder Eindhoven; Paul Laudy, wethouder Leiden; Martin Schreurs, wethouder Woeden en Edward Stigter, Directeur Eenvoudig Beter, Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Lokaal bestuur met lef

Vervolgens gaat Maarten Bouwhuis in gesprek met drie lokale bestuurders met lef en Edward Stigter, directeur Eenvoudig Beter van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, over hoe zij hun regels proberen te verminderen. Wethouder Martin Schreurs van de gemeente Woerden geeft aan dat zij hun vergunningsverlening traject eens flink onder de loep hebben genomen. Dit heeft ertoe geleid dat voor kleine bouwwerken, zoals een dakkapel of aanbouw, de aanvrager eerst overeenstemming met zijn burens bereikt, om vervolgens een vergunning bij de gemeente aan te vragen. Dit zorgt ervoor dat vergunningsaanvragen sneller verlopen, omdat aan de voorkant al draagvlak is gecreëerd. Schreurs benadrukt dat dit niet weg neemt dat er geen bezwaar gemaakt kan worden, alleen zal dit minder voorkomen. Ook wethouder Marco van Dorst van de gemeente Eindhoven geeft aan dat zij bij bepaalde projecten bouwvergunningen op een andere manier verlenen. Als voorbeeld geeft hij een woningbouwproject op Strijp S. Bewoners mogen zelf de indeling van hun woning bepalen op basis van een aantal globale randvoorwaarden en een flexibele bouwvergunning. Na vijf jaar wordt de definitieve situatie vastgelegd en volgt de daadwerkelijke vergunning. Paul Laudy, wethouder bij de gemeente Leiden, geeft aan dat zij bij de ontwikkeling van Lammenschans merkte dat de traditionele manier van ontwikkelen niet meer werkte en hebben toen de gebiedsopgave op een andere manier benaderd. Er is een ontwikkelvisie opgesteld met een aantal globale randvoorwaarden om zo ruimte te bieden aan marktpartijen. Hij geeft aan dat de marktpartijen in het begin sceptisch zijn, maar dit al snel verdwijnt wanneer zij ervaren dat de gemeente actief faciliteert, meedenkt en regels zoveel mogelijk probeert los te laten om het initiatief tot ontwikkeling te laten komen. Alle bestuurders zijn het er dan ook over eens dat je een lange adem moet hebben om veranderingen in werkwijze en houding- en gedragsaspecten te willen doorvoeren, maar dat het uiteindelijk het werk weer leuker maakt dan louter lijstjes af te vinken of een project wel of niet zijn doorgang vindt.

Keukentafels

Keukentafels

Na het plenaire gedeelte volgen er drie gespreksrondes waarbij de drie initiatieven, Actieteam Ontslakken, het Doorbraakinitiatief Bouwen op Vertrouwen en Nu al Eenvoudig Beter hun ervaringen met de pilots rondom een negental keukentafels delen. Een kleine greep uit de keukentafelgesprekken laat zien dat de onderwerpen uiteenlopend zijn van uitnodigingsplanologie, vergunning innovatie, private borging van gebouwkwaliteit tot de omgevingsvisie en de crisis- en herstelwet.

Bouwen op Vertrouwen

De gemeente Rotterdam start binnenkort in de wijk Hoogvliet Boomgaardshoek een pilot om te experimenteren met nieuw ruimtelijk beheer. Margreet Schotman, Hoofd Vergunningen, vertelt dat bewoners meer eigen handelingsruimte krijgen over het beheer van hun woonwijk. Daarmee wordt de participatiesamenleving in de praktijk gebracht langs vier sporen: 1) participatie, 2) minimaal ruimtelijk kader, 3) juridische borging en 4) stimuleren van lerend vermogen. Als aftrap wordt het volgende filmpje getoond om de discussie opgang te brengen.

Actieteam Ontslakken

De gemeente Amersfoort laat zien dat het transformeren van het Oliemolenkwartier langs de principes van uitnodigingsplanologie zijn vruchten afwerpt. Zo vertelt Vigga Labordus, Hoofd Ruimtelijke Ontwikkeling, dat de gemeente Amersfoort een aantal principes heeft geformuleerd die globaal richting geven aan de gewenste ontwikkeling in de binnenstad.

Dit biedt initiatiefnemers de ruimte om met een initiatief te komen, waarbij vervolgens in samenspraak met de gemeente naar een gebiedsgerichte oplossing wordt toegewerkt. Daarbij geeft Arno Goossens, Strateeg Gebiedsontwikkeling, aan dat vooral in het begin van het Oliemolenkwartier het afwegingskader waarin de rol van de gemeente (faciliteren, regisseren, afwachten en actief) in een bepaalde situatie beschreven staat houvast heeft geboden.

Nu al Eenvoudig Beter

Cees van den Boer, Projectmanager Provincie Noord-Brabant, Martijn Koobs, Procesbegeleider Gebiedsontwikkeling Provincie Noord-Brabant en Marc Wesselink, Procesversneller Sneller & Beter / Partner WesselinkVanZijst vertellen meer over de grenscorridor N69 in Noord-Brabant. Jarenlang zijn de verschillende bestuursorganen en stakeholders in het gebied al met elkaar in gesprek over de aanleg van een nieuwe weg zonder dat er een adequate oplossing werd bereikt. Totdat men een nieuwe werkwijze en aanpak introduceerde waarbij gestuurd werd op belangen in plaats van standpunten. Belangen van de verschillende stakeholders zijn op tafel gelegd. Men kwam er achter dat niet de aanleg van de nieuwe weg het probleem was maar het achterliggende leefbaarheidsvraagstuk. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een integrale opgave waarin de belangen van de stakeholders vertegenwoordigd zijn en een totaaloplossing wordt geboden die niet alleen verkeerskundig een oplossing biedt, maar ook één die oog heeft voor bewoners, bedrijven, landbouw, natuur, water en recreatie.

Cees van den Boer, Projectmanager Provincie Noord-Brabant, Marc Wesselink, Procesversneller Sneller & Beter / Partner WesselinkVanZijst & Martijn Koobs, Procesbegeleider Gebiedsontwikkeling Provincie Noord-Brabant

In gesprek met minister Stef Blok

De dag wordt afgerond met een vraaggesprek waarin Maarten Bouwhuis minister Stef Blok vraagt naar zijn doelstellingen wat betreft de regeldrukvermindering. Minister Blok geeft aan dat we op veel terreinen zijn doorgeschoten in het regelen en dat we nodig moeten ontregelen. Daargelaten dat we kritisch moeten blijven over wat we wel en niet aan regels willen afschaffen en welke effecten dat heeft.

Daarnaast kondigde minister Blok een vervolg aan op het Actieteam Ontslakken en vlottrekken van bouwprojecten onder de titel “expertteam vlottrekken door ontslakken”. Waarbij overheid en de bouwpraktijk samen optrekken om de bouw te stimuleren en te werken aan het eenvoudiger maken en verminderen van de regels.

Verder ontvangt wethouder Marije Eleveld namens de gemeente Ede de nominatie voor de “Nu al Eenvoudig Beter Trofee” uit handen van minister Blok. Deze nominatie ontvangt de gemeente Ede, omdat zij stappen in de richting zetten om gebiedsontwikkeling te vereenvoudigen. Eind dit jaar wordt de winnaar van de trofee bekend gemaakt.

Minister Stef Blok & Maarten Bouwhuis
